

Překladačská demence (PD) - kde se bere a jak se projevuje

Překladačská demence (PD, *dementia translatoris*) je relativně novou neurodegenerativní poruchou způsobovanou prostředím, v němž jsou překladačelé nuceni žít, a podmínkami za nichž musejí vykonávat svoji samotářskou profesi.

Typický překladačel na volné noze má pracovnu doma, většinou v zadušeném prašném podkroví, bývalé garáži nebo studeném, vlhkém, temném sklepě, protože si jednoduše nemůže dovolit prosluněnou, prostornou místnost s výhledem ze supermoderní vily přímo na jezero posázené bílými plachtami milionářských jachet, což mu moc nepřidá. Pravda, někteří překladačelé mají jednu či více místností ve svém bytě nebo domě, avšak ty bývají tradičně okupovány ostatními členy rodiny, již samozřejmě nutně potřebují zdravější prostředí než nějaký překladačel. Na druhé straně mnozí překladačelé, částečně jistě v důsledku své stresující profese, vůbec žádnou rodinu nemají. A to jim také příliš nepřidá.

Existují pouze dva druhy práce, kterou mohou překladačelé dostat, a musejí si na ně ve svém oboru zvyknout: 1. expresní zakázka, nebo 2. žádná zakázka. Za expresní zakázky jsou někteří klienti ochotni zaplatit sazbu asi tak o 0,5% vyšší než je sazba obvyklá, není jich ale mnoho. Naoplátku, když už překladačel má tu drzost a je tak chamtivý, že si o zvýšenou sazbu řekne, očekávají, že stráví nad jejich textem několik bezesných nocí (a dní) a vyprodukuje dvacet stránek perfektního překladu denně. V obdobích bez práce, která mohou trvat týdny až měsíce, nemá překladačel žádný příjem, a proto dojde k nezlomnému závěru, že příště klidně vezme jakoukoli expresní zakázku, která mu naruší život, spánek a celou životosprávu na řadu dní, samozřejmě bez mrknutí oka a za obvyklou, tj. veeelmi nízkou, sazbu, případně se slevou.

Níže viz několik nejběžnějších symptomů PD.

1. Nutková potřeba kontroly e-mailu

Tato obsese se obvykle zhoršuje v obdobích "hladu", kdy jsou překladačelé bez práce. U překladačele se často vyvine porucha projevující se puzením ke kontrole příchozí pošty každých pár minut, přičemž je i jemu samotnému jasné, že e-maily stačí kontrolovat nanejvýš po několika hodinách.

Někteří překladačelé nepřestanou v neuvěřitelné kadenci kontrolovat poštu ani ve chvílích, kdy horečnatě pracují na obrovském překladu s naprosto šibeničním termínem odevzdání. Jasný projev pokročilého stadia PD.

2. Nutkavě-obsedantní blogovací porucha

V raných fázích této poruchy zavěšují překladatelé pouze krátké, vzteklé a nesouvislé zprávy na blozích ostatních překladatelů, mnohdy v několika jazycích. Triviální názorová odlišnost, např. použití gerundia místo infinitivu, nebo rozdíl mezi "který" a "jenž", přivádí překladatele doslova k šílenství.

V pokročilejším stadiu PD si překladatel vytvoří svůj vlastní blog, aby mohl plamenně mrskat zkaženost a zkorumpovanost vládnoucí v překladatelském byznysu. Majitel takového blogu trpící PD není schopen se zbavit potřeby bez ustání sledovat počet návštěv, případně zuřivě klikat, aby vysokou návštěvovaností svého blogu udělal dojem nejen na všechny, ale dokonce i na sebe. Pokud nejsou žádné zakázky a nikdo nejeví zájem o jeho blog, překladatel trpící PD neodvratně propadá těžkým depresím, které je možno vyléčit jen dalším náparem expresních překladů s extrémně krátkými dodacími lhůtami.

3. Panická agorafobie

Agorafobie je starořecké označení pro strach z otevřených prostranství. Především v obdobích, kdy jsou překladatelé bez práce a nikdo nečte ani jejich přiblblé blogy, nejsou příliš ochotni opustit bezpečí svých vlhkých suterénních či rozpálených podstřešních pracoven, kde přebývají ve svém "ochranném kokonu".

Ačkoli je většina překladatelů v současné době vybavena mobilním telefonem, kam si mohou snadno přesměřovat elektronickou poštu, a tu bez ustání hlídat, zatímco vybírají na tržišti čerstvou zeleninu nebo šmejdí po novinkách v knihkupectvích či antikvariátech, přesto tento výdobytek odmítají. Pravdou je, že mají pocit, že mají na čele napsáno tlustou fixou "Jsem v háji". A protože by si každý tento nápis mohl přečíst, vyhýbají se otevřeným prostorám, kde by mohli potkat lidi; raději se uchylují do temnoty svých "bezpečných jeskyní".

4. Symptom: Nezbytně musím snížit sazby

Překladatelé trpící chronickou PD často docházejí k závěru, že jsou naprosto neschopní břídilové, kteří nejsou hodni ani těch pár korun, které jim lidé byli dříve ochotni platit za jejich práci, a tudíž musí razantně snížit své sazby, byť by to bylo hluboko pod jejich bývalou úroveň. Jelikož jim stále více konkurují strojové překlady, je spodní hranice sazeb překladačů na volné noze zatraceně nízko. Netřeba dodávat, že ani to jim příliš nepřidá.

Překladatelé posedlí představou, že musejí snižovat své sazby občas vyhledávají radu od ostatních překladatelů na nejrůznějších blozích, jenomže jsou současně skálopevně přesvědčeni, že ostatní překladatelé jsou jejich nepřátelé, kteří se proti nim spikli, pokud jim radí, aby drželi

důstojné ceny, které jim dovolí přežít.

5. Syndrom: Musím si najít stálé zaměstnání

V posledním stadiu PD někteří překladatelé, častěji ti mladší, sepíší profesní životopis a začnou hledat jiné zaměstnání. U většiny z nich je to zbytečné, protože - podívejme se pravdě do očí - převážně umějí slušně jednu jedinou věc - překládat, a někteří z nich ani to. Jsou zde ale výjimky, kdy v sobě překladatel najde schopnosti, jež je možno zpeněžit. Takových, kteří mají ještě něco jiného na prodej, je málo, a když už jsou schopni jít na trh a najít si slušnou práci, jakoukoli, přechasto opět propukne jejich demence, jakmile si uvědomí, že za dveřmi čeká velký zlý svět, ve kterém něco zkoušet je hotová sebevražda.

Většina překladatelů však nemá s čím jít na trh, a proto nemají jinou možnost, než pokračovat v tom, co dělají posledních deset, dvacet, třicet, ... let.

Žel bohu těmto ubožákům není pomoci. Naštěstí ještě existují pilulky, které jsou schopny PD udržovat v mezích, nicméně se jimi choroba pouze dočasně odkládá a vyčkává, až pilule přestanou na chvíli působit, a až bude moci zase vystrčit svoji šerednou hlavu.